

tranje in večerne molitve kleče. Ko "a je telesni sluga opozoril, da je že čas, da se vleže, je cesar mečil: "Moram še veliko moliti." Spravili so ga v postelj in zdravnika sta ga zopet preiskala. Ko so cesarju še postelj primerno uredili, je telesni sluga prosil cesarja nadaljnjih povelj. Cesar je nato glasno in določno označil uro, kadar bo vstal, z besedami: "Zjutraj ob 4. uri." Vlada je dozdevno kmalu sladko zaspal, se je pa pozneje prebudil in zahteval piti. Ko je pil, mu je telesni sluga pomagal, da se je vlegel in ga je vprašal, če dobro leži. Cesar je odgovoril: "Da, je dobro." Ne dolgo nato je postalo cesarjevo dihanje kratko in zdravnik dr. Ortner mu je dal injekcijo, da poživeli delovanje srca. O injekciji pa cesar ni več ničesar občutil. Istočasno so poklicali dvornega župnika. Po 49. uri so ga spustili v cesarjevo spalnico, kjer je podelil vladarju poslednje olje. Pri tem svetem opravilu so bili navzoči: Prestolonaslednik in njegova soproga, nadvojvodinja Marija Jožefa, Marija Terezija, nadvojvoda Frano Salvator in nadvojvodinja Marija Valerija, prvi najvišji dvorjani knez Montenuovo in generalni pribočnik general grof Paar, v Senbrunu navzoči krilni pribočniki in drugo vladarjevo osobje. Nadvojvodinja Marija Valerija je bila pri vladarjevem vzglavju in mu je stisnila v roke sv. razpelo. Cesar je še sprejel popolni odpustek za trenutek smrti. Kmalu nato je nehal dihati. Zaspal je mirno. Bilo je ob 9. uri 5 minut zvečer. Telesni zdravnik dr. Kerel in prof. dr. Ortner sta izjavila, da je cesar mrtev. Dvorni župnik je opravil cerkvene molitve za rajnega in ga je poskrpil z blagoslovljeno vodo. Nato so vsi navzoči skupno molili za dušni blagor v Gospodu zaspalega.

Žalne slovesnosti v gradu Habsburg.

Na gradu Habsburg v Svici, kjer je tekla zibelka Rudolfa Habsburškemu, pradedu naše slavne vladarske rodovine, so se vršile dne 2. t. m. žalne slovesnosti za rajnim cesarjem Francem Jožefom I., katerih so se udeležili poslaniški zavezniških in nepristranskih držav ter nad 150 drugih odličnih osebosti.

Cesar Karol hvali Slovence.

Naš novi cesar je imel kot nadvojvoda večkrat priliko, da je od blizu opazoval naše ljudstvo, njegovo mišljenje in ravnanje. Dober vtis, ki ga je o našem narodu v njem zapustilo to opazovanje, je potrdila in pomnožila sedanja vojska. Kot vojskovodja se je prestolonaslednik Karol prepričal na lastne oči, kaj stori in kaj trpi Slovenec za cesarja in domovino. To, o čemer se je naš sedanji cesar sam prepričal, je takoj po nastopu vlade opetovano javno priznal in pohvalil. Slovenci smo vsako poročilo o pohvali našega naroda sprejeli z velikim veseljem, ter bomo očetovsko naklonjenost in ljubezen našega cesarja vselej in povsod vračevali z globoko vdano stjo in neomajno, požrtvovalno zvestobo.

Pešpolk "Cesarjevič" št. 17.

Ze zadnjic smo poročali, da je cesar Karol I.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Dolge.)

Vidite, taka je bila Lojza. Zimsko stara po telesu, a deklislo mlada po duši, ko sem jo podedoval jaz kot postrežnico. Izza te dobe najinega pravzaprav precej tesno spojeneža življenja vam nimam veliko povedati. Nikoli me niso obsevali žarki sreče pri neznem, rahločutnem ženskem spolu, še celo pri Lojzi ne! Kmalu po mojem prihodu na Remšnik naju je tako precej razdvojil pravzaprav navaden, vsakdanji slučaj. Bil sem pač jaz tedaj mlad in sem koga prav rad malo potegnul, če sem le mogel. Eno tako šalo, v katero pa sem bil zapeljan po drugi osebi, mi je Lojza na debelo zamerila in mi jo menda še le pri odnodu odpustila s solzo — slovesa. Nastal pa je ta razdor, da ne bi prav ničesar prikrival, tako je:

Nekega dne je mežnar pozvonil in jaz sem jo rival v hribe na spoved. Bila je ravno tedaj velika suša, kar se namreč smrtnega prometa in sedmin tiče Lojza je menda že težko čakala kakoga mrtvaškega opravila in radovedno vprašala farovškega uslužbenca:

"Titek! Povej, povej, kam pa grečo gospod na spoved?"

Hudomušni fantalin je obrnil jezik na lažljivo plat in rekel:

"K Vaši sestra na Radl."

Prikorakal sem proti domu. V grabi me je že kakal Tit ter izbral sramežljivo in v zadregi:

"Gospod, naj nikar ne bodo budi. Vašo radovedno Lojzo sem malo potegnul, da ste sli previdet njeno sestro. O, ko bi me oni izgovorili, bi se jej nič kaj rad ne zameril."

Smehoma sem mu pokimal in odkorakal proti

posebno proslavil slovensko junaštvo s tem, da je takoj drugi dan po nastopu vlade kranjski pešpolk št. 17, v katerem so skoro izključno samo Slovenci, radi njegovega junaštva odlikoval s tem, da mu je določil kot polkovnega imejtelja svojega prvorojenca, prestolonaslednika Otona. V četrtek, dne 30. novembra, je dobil ljubljanski župan s cesarskega dvora to-le brzojavko:

"V polnem prepričanju, da se bo domači polk, kakor že skoro dve in pol stoletij, tudi v bodoče, zvest sveti prisegi, junaško in v zavesti svojih dolžnosti, bojeval za cesarja in domovino, sem imenoval svojega ljubljanskega sina, cesarjeviča, njegovim imetnikom. Upam, da bodo enako onim vrlim Kranjcem, ki stoje v slavepolnem boju proti sovražniku, tudi oni deželani, ki so ostali na rodni grudi, zastavili svoje najboljši moči v prid domovini, da z božjo pomočjo srečno dobojujemo težki boj. Pritrjujem, da sme polk "Cesarjevičeva pehota" sprejeti in uporabljati od mestne občine poklonjeni mu srebrni signalni rog."

Slovenske vojske, kakor tudi ves slovenski narod je odlikovanje slovenskega polka po novem cesarju navdajalo z velikim veseljem.

Pešpolku št. 17, ki sedaj stoji na laški zemlji, je cesar Karol poslal dne 30. novembra naslednjo brzojavko:

"Cesarjeviču, Mojemu ljubemu sinu, z bojišču poslani pozdrav junaških 17-ih Me je prisrčno razveselil. Vem, da bo cesarjevičeva pehota, zvesta svojim skoraj dveipolstoletnim izročilom novemu imenu delala čast. Jaz, Njeno Veličanstvo cesarica in mladi imejtelj Vam pošiljamo iz srca prihajajoče pozdrave in prosimo obilega božjega blagoslova za vrli polk. Dovoljujem, da sme vrli polk cesarjevičeve pehote uporabljati od mestne občine ljubljanske darovani srebrni signalni rog."

Prvič v tej vojni se je zgodilo, da je kak polk deležen odlikovanja, da se sme podarjenega signalnega roga že sedaj posluževati.

Avstrijski škofoje pri cesarju in cesarici.

Dne 1. dec. ob 11. uri predpoldne, je sprejela naša cesarska dvojica avstrijske škofo, ki so se udeležili posvetovanj na Dunaju. Cesarja in cesarico je v imenu škofov nagovoril olomuški knez nadškof kardinal baron Skrbensky, ki je naglašal udanost, in zvestobo avstrijskih škofov nasproti cesarju in cesarici in je prosil za cesarsko dvojico blagoslova božjega. Cesar in cesarica sta sprejela poklonitev zelo prisrčno in prijazno, sta stopala od škofa do škofa in se z njimi ljubeznjivo pogovarjala. Ljubljanski škof je rekel cesarju, kako veselo iznenadeni so Slovenci, ker je Njegovo Veličanstvo imenovalo svojega prvorojenca za imejtelja 17. ljubljanskega pešpolka. Cesar je odgovoril, da je moral posebno odlikovati ta polk, ker se je vselej in povsod tako izredno hrabro boril za avstrijsko domovino. Cesar se je prav posebno zanimal za razmere v tržaški okolici.

domu. Seve, tudi mene se je že na potu obesila Lojza z vprašanjem:

"Oh, ti moj Bog, ali Sv. Barbara, troštarc v zadnjih urah! Gospod kaplan, ali je res moji sestri na smrt?"

Sam zlođe mi je potisnil trenutno, nepremišljeno in neprevidezno laž na jezik v odgovoru:

"Res, res, sam božji žlak je opahnil vašo Hano po jeziku; ne vem, kako boče ž njo?"

Sestro ljubega Lojza je niknila kot smrtno zadeta srna in vzdihala:

"O trošter, sam sv. Duh! Tisto kiklo, tisto lepo štrafsto in flarasto sem ji posodila za zeganje. Moj Bog, za pet ran božjih, če pa govoriti ne more, bom še ob kiklo, ob ta najboljšo bom! Joj mene, koj stopim do nje, morebiti pa jej še ni čisto vzelo in zaprlo jezika."

Bable je odhitelo, ne meneč se za revmatiš navkreber po hribu na Radl; k zdravi sestri Hani, po za me usodepolno štrafsto in flarasto kiklo. Toliko sem pozneje dognal in zvedel, da ste se babnici pošteno skregali radi božjega žlaka in kikla, ki je pa tudi med mene in mojo Lojzo porinila zagozdo nekake mržnje in nezaupnosti.

Lojza mi te lahkomišelnice šale ni nikdar oponesla z jezikom, pač pa je kazala vrzel zamere v dejanju in obnašanju. Odslej sva občevala le službeno, kar se je vrtelo krog postrežbe. Zaupno, več kot je bilo neizogibno potrebno, nisva pokramljala nikoli več. To triletno medsebojno občevanje res ni bilo nezno kristjansko, predstavljalo pa tudi ni mejnikov božjih postav. Čutila sva menda oba v srečo bolj na radlo. A le ta nesrečni jezik je vedno zamrzaval v trdovratni triletni trmi in molčečnosti. Še le moj vpo-klic v svetovno vojno je izžlel Lojzi solze slovesa in privoščila mi je za slovo besede preko navadne službene merice:

"Sam ljubi Bog se nas usmili, še ubogega ka-

Predsedstvo državne zbornice pri cesarju in cesarici.

Dne 1. dec. sta cesar in cesarica tudi sprejela predsedstvo avstrijske državne zbornice. Sprejeti so bili: predsednik dr. Sylvester ter podpredsedniki vitez Pogačnik, Zdarsky, Romanczuk in Jukel. — Predsednik dr. Sylvester je nagovoril cesarsko dvojico v kratkih besedah, izrazil najgloblje žalost vsled smrti cesarja Franca Jožefa I. ter zagotovil cesarju in cesarici neomajno zvestobo in udanost.

Podpredsednika viteza Pogačnika, ki je prišel v vojni uniformi polkovnika strelcev, je nagovoril cesar z besedami: Vi ste pa iz Podnarta doma, Podnart poznam, sem se že skozi peljal. — Vitez Pogačnik: Da, Veličanstvo, jaz sem Gorenjec. — Cesar: Poznam Vaše kraje, saj sem bil že tam. — Dalje se je izrazil cesar, da je dobil najugodnejša poročila o izredni hrabrosti kranjskih deželnih strelcev. Pohvalil je Kranjsko, ki se je v tej vojni izredno patriotično izkazala. Zato ga zelo veseli, da je mogoče, odlikovati junaški kranjski pešpolk št. 17 s podelitvijo imejteljstva polka cesarjeviču.

Cesarica se je razgovarjala s podpredsednikom Pogačnikom o gospodarskih razmerah na Kranjskem in še posebej o gospodarskih posledicah, ki jih je deželi prinesla vojna.

Po razgovoru s posameznimi podpredsedniki sta se cesar in cesarica poslovila od gospodov, ter sta podala vsakemu posebej roko.

Cesar Karol I na čelu armade.

Cesar Karol I. je dne 3. t. m. prevzel vrhovno poveljstvo armade in mornarice in je izdal ob tej priliki sledeče armadno in brodomno povelje:

"Izvršujoč Svoje vladarske pravice, prevzamem vrhovno armadno poveljstvo in s tem vrhovno poveljstvo čez vse bojne sile Svoje armade in Svoje vojne mornarice. Za namestnika v vrhovnem armadnem poveljstvu določam maršala nadvojvodo Fridrika. Karol I."

Dne 2. decembra je cesar Karol I. odpotoval v glavni vojni stan. Cesarica Cita ga spremlja.

Dar Ogrov pri slovesnosti kronanja v Budimpešti.

Pri slovesnem kronanju ogrskega kralja in kraljice v Budimpešti leta 1867 so podarili Ogru novo kronanemu kralju 50.000 zlatov in kraljici tudi 50 tisoč zlatov. Tudi ob priliki kronanja cesarja Karola in cesarice Cite bodo podarili Ogru svojemu kralju 50.000 zlatov in tudi kraljici 50.000 zlatov.

Kronanje novega kralja in kraljice na Ogrskem bo baje dne 20. decembra. Kdaj pa bo avstrijski cesar prisegel na avstrijsko ustavo, še pa ni določeno.

Cesar Karol in malo dete.

Ko je cesar Karol leta 1913 mudil v Galiciji, je v neki vasi opazil, da v neki kmetski hiši mal otrok močno joka. Cesar je takoj, ne da bi koga vpra-

plana nam bodo ubili!"

Tako je bilo torej slovo hribovskega kaplana. Župnik mi je želel vrnitev po treh tednih. Lojza se je solzila in z Bogom odganjala mojo prerano smrt. Se farovski psiček me je na kratko povohnil, zafrkal repec in mi bevnil v zadnji pozdrav. Gostilničar, ki me je vozil, je nategnil vajeti s:

"Tiba, hot! lucika!"

In oddrčal sem navzdol proti Vuhredu na postajo.

II.

Vežba v Trstu in pohod v Galicijo.

Na železniški postaji v Vuhredu je kar mrgole o ljudi, moških kot žensk z otroci. Nekateri so stopali in se poslavljali vedrega, ukajočega obraza — mlada kri! Drugi so se vrteli resno-žalostnih obrazov, svesti si, da na pohod na vojsko ni kar navaden, vsakdanji sprehod zabave in oddiha.

Mene so nekateri bolj od strani pogledovali — češ, kaj bi se v tem času vozaril krog kolovratisti hribovskega kaplana, ki cesarske suknje nikoli nosil ni. Požiral sem te strupene poglede udano, brez zunanje značke notranje jeze kot pravi rekrut, ki mora tudi povziti in prenesti marsikatero pikro ter bridko od strani starejših cesarskih služabnikov. Komaj že sem ušakal, da se je prikadil vlak že ves obložen z vojaštvom vseh vrst in branž. Zmuzal sem se s celičico pod pazduho v voz II. razreda in se stisnil ob kot k oknu na hodniku. Sedeži so bili vsi do zadnjega zasedeni od častnikov blestečih uniform in rožljajočih sabelj. Kako bi se bil pač upal, jaz, ubogi hribovski novinec, med te gospode, ki so že davno z veliko žlico zajemali postavne in vedo vojaškega stanu. Kot ponižni cestinar v templju, sem stal in napol čepel v kotu; celi čas od Vuhreda do Trsta.

Kaj se mi je vse premetavalo, plesalo in trkalo po glavi in v srečo med vožnjo, ne bom popisoval. Si